

Inleiding

Er is wellicht geen enkel beroep in Nederland te bedenken waar iedereen zo intensief mee te maken krijgt als dat van leraar. De leerplichtwet heeft ervoor gezorgd dat elk kind de kans krijgt om zich te ontwikkelen op zijn of haar eigen niveau. Onderwijs is een machtig mooi en fundamenteel onderdeel van ons bestaan. Al die jaren van onderwijs volgen hebben ons mede gemaakt tot wie we nu zijn en gebracht tot waar we nu staan.

In *Leraren hebben meer vakantie dan mensen die werken* heeft Pascal Cuijpers een selectie gemaakt uit de columns en korte verhalen die hij schreef over het onderwijs. Door middel van kritische observaties schetst hij een beeld van de perikelen in en rondom ons huidige onderwijs en blikst hij alvast vooruit op de toekomst. Thema's die aan bod komen zijn onder andere de toetscultuur, faalangst(preventie), excellente leerlingen, pestproblematiek, het cijferfetisjisme en de toenemende prestatiedruk bij kinderen. Het boek biedt stof tot nadenken door de verrassende kijk van de schrijver op de staat van het onderwijs. De stukken worden afgewisseld met korte, vaak humoristische of ontroerende verhalen over situaties die hij meemaakte in zijn vijftienjarige loopbaan als docent op een middelbare school.

Dromen

Toen ik ongeveer tien jaar oud was, leek het me een geweldig beroep. Ik wilde, samen met een vriend van mij, uitvinder worden. Vaak gingen we op straat op zoek naar allerlei bruikbaar materiaal (lees: rommel, waarvan je een kind zou moeten verbieden om het op te rapen) en voegden we allerlei dingen samen tot iets nieuws. Het was eigenlijk schei- en natuurkunde voor beginners, stiekem al gecombineerd met een vooruitziende blik op het onderwijs van de verre toekomst. Alles kreeg een naam en een zogenaamde functie. Lekker naïef. Wist ik veel dat ik jaren later met heel veel pijn, moeite en nog meer bijlessen een zesje op mijn eindexamenlijst zou krijgen voor deze vakken. Nee, uitvinder worden was geen optie meer voor mij.

Computerprogrammeur leek me ook wel wat. We hadden thuis net onze eerste echte Personal Computer gekocht. Dat maakte behoorlijk indruk, zo eind jaren tachtig. Het apparaat, inclusief matrixprinter, nam zowat het hele logeerkamertje in beslag. Wanneer iets moest worden uitgeprint, duurde dat destijds bijna net zo lang als het leegeten van een bord spruitjes. Toch had het nieuwe buiten spelen een aantrekkingskracht die verslavend werkte. De floppy disk met daarop het spelletje *PacMan* hield mij destijds van de straat. Het was dé hit onder computergamers in de jaren tachtig. We hadden een zwart beeldscherm met neonkleurige oranje letters. Oogverblindend. Ondanks dat was ik zó

bedreven in dit spelletje, dat mijn PacMannetje niet alleen de bolletjes opat, maar op een gegeven moment zelfs de monstertjes die eigenlijk mijn PacMannetje zouden moeten opeten. Totdat er op een dag tijdens het opstarten van mijn PacMan-spelletje een groot, oranje en urgent knipperend "ERROR" in beeld verscheen. Het spel weigerde iets te doen en heeft daarna ook nooit meer iets gedaan.

Vanaf die tijd speel ik geen computerspellen meer. Sterker nog, de computer heeft het bij mij voorgoed verknald. Ik ben dus ook geen computerprogrammeur geworden, dat is duidelijk. Uiteindelijk ben ik toch nog prima terecht gekomen. Ik heb een mooie baan in het onderwijs. Niet als schei- of natuurkundeleraar en ook niet als ICT-deskundige. Nee, ik mag leerlingen creatieve vaardigheden bijbrengen en ze laten kennismaken met de esthetiek om ons heen. Een wonderde wereld, die geregeld zorgt voor de nodige vragen, discussies en eyeopeners. Het is immers de creativiteit die zorgt voor verwondering en een brede blik op de wereld. En daarnaast hopelijk ook voor de nodige uitvinders voor de toekomst.

Topsport

Werken in het onderwijs is te vergelijken met topsport. In al zijn facetten. Voor dag en dauw rijd je dagelijks naar de (trainings)plek waar je als leraar/trainer training gaat geven aan je leerlingen, de topsporters. De plek waar je een coach voor ze bent, een luisterend oor voor ze hebt, een voorbeeld voor ze probeert te zijn. En ze vaardigheden aanleert in je eigen vertrouwde sportdiscipline (vak) op weg naar hun volwassen sportheldenstatus. Je biedt ze al je kennis en ervaring en deelt mooie en soms minder mooie momenten met ze. Het hoort er allemaal bij. Deze weg vereist een ijzeren discipline, een stevig uithoudingsvermogen en vooral een grote portie (wils)kracht. Van beide kanten.

Voorafgaande aan een nieuw wedstrijdseizoen worden de nodige strategische afspraken, regels en doelstellingen opgesteld. Wat verwacht de trainer van de sporter? Wat verwacht de sporter van de trainer en van zichzelf? Hoe zorgen we er samen voor dat we deze doelen kunnen bereiken? Is het gewenste basisniveau toereikend en hoe gaan we dat verder uitbouwen? En wat hebben we hiervoor nodig? In elk geval een sterke basis, bestaande uit de andere trainers uit de andere (sport)disciplines (leraren), (sport)faciliteiten (school), ouders, vrienden, clubgenoten, mental coaches en natuurlijk de sporter zelf. Wanneer hieraan is voldaan, kan de trainer zijn vooraf gemaakte jaarplanning gaan uitvoeren. Waar nodig zal er moeten worden bijge-

schaafd om ieders doel te verwezenlijken. Differentiatie is een must. Inspringen op verschillen zorgt immers voor de nodige variatie, iets wat essentieel is om tot een goede prestatie te komen. Onontbeerlijk bij het nastreven van een mooi sportseizoen, voor zowel de sporter als de trainer, is het letten op jezelf en het goed zorgen voor jezelf. Eet gezond, drink voldoende, bouw ontspanningsmomenten in en zorg voor voldoende nachtrust. Doping en andere stimulerende middelen zijn ten strengste verboden. Frauderen is een no-go: men riskeert een schorsing en kan het hele jaar vergeten.

Verder zorg je als trainer voor genoeg kwalificatiemomenten (proefwerken, praktische werken en schriftelijke overhoringen) voor de sporters. Hierdoor krijg je inzicht in hoe je pupillen ervoor staan en worden ze klaargestoomd voor de finalewedstrijd, aan het einde van het schooljaar. Daar ligt de piek voor de sporter en de trainer. Dat is de ultieme wedstrijd. Daar werk je het hele seizoen keihard voor: de overgang naar een volgend schooljaar. Werken naar dit seizoensdoel gaat soms samen met tegenslagen en blessures. Mentaal kan het ook wel eens tegenzitten. Maar met behulp van de juiste personen kom je daar meestal weer sterker uit. Wanneer, na een jaar hard werken, dit doel door de meeste sporters is bereikt, vindt de coach ook zijn rust. De evaluatie (rapportvergadering) is achter de rug. De medailles (rapporten) worden uitgereikt. Een verdiende vakantie ligt in het verschiet. De batterij wordt opgeladen voor een nieuw sportseizoen. Dit alles met het oog op dat ene heilige, Olympische doel aan het einde van het meerjarenplan: het eindexamen.